

SLOVENSKI NJAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike ter velja po pošti prejemam za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od štiristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravljenstvo je na Kongresuem trgu št. 12.

Up ravn istvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Kurat Koblar in narodna stranka.

I.

Že mnogokrat smo prosili izvenkranjske slovenske liste, naj pišejo o kranjskih razmerah nepristransko in naj se, ako imajo dobro voljo, biti pravični, prej informujejo, predno izrečajo kako sodbo. Žal, da tega še vedno nismo mogli doseči, dasi je to pogoj mejsobojnemu razumevanju.

Ponavljamo to prošnjo tudi danes, iskreno želeč, da bi našla odmeva tudi v Gorici. Povod temu nam je dala „Soča“, kateri je v zadnji številki o sferi kurata Koblarja izrekla naslednjo sodbo:

„Narodna stranka je izključila iz svoje srede zadnjega duhovnika, Koblarja, ker ni hotel podpisati izjave proti „Slov. Listu“. Obžalujemo! Nasledki ne izostanejo! Sedanja narodna stranka naj kar črta iz vrste svojih somišljenikov celo deželo goriško.“

Ta sodba je krivična, da ne rabimo ostrejše besede. Iz nje se vidi, da tudi „Soča“ ne ve, kaj je prouzočilo konflikt med zvrševalnim odborom narodne stranke in kuratom Koblarjem, in prav zategadelj hočemo to zadevo mirno in stvarno pojasniti.

Pred vsem — in to mera vedeti tudi „Soča“ — ni narodna stranka „izključila“ kurata Koblarja zategadelj, ker ni hotel podpisati izjave proti „Slov. Listu“, nego zategadelj, ker sploh programa narodne stranke ni hotel podpisati. Izjava, katero je zvrševalni odbor predložil gospodu Koblarju in katero smo doslovno natisnili, je jasno stilizirana. V njej se je zahtevalo, naj gosp. Koblar izjaví, da hoče kandovati na podlagi programa narodne stranke, ob jednem, kot druga, nekako postranska točka pa se je tudi zahtevalo, naj gospod Koblar izjaví, da se ne identificira z besnimi in nepostenimi napadi „Slov. List“ na narodno stranko.

Zvrševalni odbor je torej postopal popolnoma korektno, ko je zahteval, naj se pojasci razmerje med narodno stranko in gospodom Koblarjem, saj tega vendar ne more nihče zahtevati, naj bi stranka kandidovala koga, kateri se sam ne smatra njenim pristašem, kateri se ne strinja

z njenim programom, pač pa se druži in identifi kuje z drugo stranko, katera si je postavila naločo, uničiti narodno stranko, in katera se v svojem glasilu na najgrši način proti njej bori.

To je bilo toliko bolj potrebno, ker gospod Koblar že pri prvi volitvi, ko je bil namestu gospoda pl. Globočnika izvoljen v državni zbor, ni postopal povsem pravilno. Gospodu Koblarju je moralo biti znano, da narodna stranka načeloma ne priznava škofom nikake avtoritete v političnih rečeh. To je jedna tistih programatičnih točk, po katerih se narodna stranka bistveno razlikuje od klerikalne stranke, in če je gospod Koblar vzli temu iz rok narodne stranke prevzel državnozborski mandat, je bila dolžnost njegova, ukloniti se tudi temu načelu in se po njem ravneti.

Tega pa gospod Koblar ni storil. Komaj je bil izvoljen v državni zbor in ga je škof poklical na odgovor, ker je kandidoval brez škofovega do voljenja, se je gospod Koblar podvrgel. Dotična njegova, v „Slovencu“ officijelno priobčena izjava, je narodna stranka osmešila in oškodila njen ugled. Splošno se je priznavalo, da je gospod Koblar postopal sicer diplomatično ali ne tako, kakor bi bil moral postopati po načelih narodne stranke in kot poslanec te stranke.

Ali tudi pri predstoječih volitvah ni hotel gospod Koblar spoznati, da je glede škofove avtoritete prišel navskriž z narodno stranko, hotel je iti celo dalje, nego pri prvi volitvi. Hodi je še pred volitvijo vpraševat škofa, mu li dovoli kandidovati in njegove izjave v zvrševalnem odboru narodne stranke so pričale, da misli kandidovati samo, če mu škof doveli.

S takim postopanjem se narodna stranka re more in ne sme sprizazniti. Ako hoče kdo, da ga narodna stranka dvigne na ščit, se mora pred vsem in brezpogojo podvreči njenim načelom in ne sme nič storiti, kar bi bilo proti tem načelom, ako je pa dotičnik odvisen, mora ali to odvisnost prezreti in biti pripravljen na eventualne posledice ali pa naj se ne sili v politiko.

Tako veleva narodni stranki njeni čast in prav zategadelj je bilo potrebno, da je od gospoda

Koblarja zahtevala, naj podpiše njen program, česar pa ta ni hotel storiti. Kaj bi storilo društvo „Sloga“, ako bi Mašnič ali Pavlica zahtevala, naj ju kandiduje, naj plača troške za agitacijo in naj jima pomaga do mandata, programa pa bi ne hotela podpisati? Brez dvoma bi „Sloga“ postopala isto tako, kakor je v Koblarjevem slučaju postopal zvrševalni odbor narodne stranke.

Razpora mej Koblarjem in narodno stranko pa ni proučilo jedino resoglasse glede programa, zvrševalni odbor je bil še iz drugih, taktičnih razlogov primoran, opustiti misel na kandidaturo gospoda Koblarja.

Stranka je svoj čas kandidovala g. Koblarja v mestih in trgih največ ker je pričakovala, da se pri splošnih državnozborskih volitvah iz tega volilnega okraja prostovoljno umakne v notranjske občine notranjske, kjer bi imel mnogo upanja na zmago, dočim se je že pri prvi volitvi pokazalo, da ima v mestih odločnih nasprotnikov, kateri se vzli preteči nevarnosti takrat niti volitve udeležili niso, samo ker nikakor niso hoteli glasovati za gospoda Koblarja.

Ko so sedaj člani zvrševalnega odbora vprašali g. Koblarja, bi li kandidoval v notranjskih kmetijskih občinah, kjer bi lagje zmagal nego vsak drugi kandidat, kjer bi bila prav njemu zmaga uprav zagonovljena, je g. Koblar to kratko malo odklonil. Povedal je, da je pač že sam misil na ta mandat, in bil radi tega tudi pri škofu, a ker mu je škof rekel, da hoče klerikalna stranka na vsak način prav notranjski mandat dobiti v svoje roke, zato da on v tem okraju ne mora kandidovati. Lahko si je misliti, kako je bil zvrševalni odbor narodne stranke osupljen, ko je izvedel, da misli g. Koblar kandidovati v imenu narodne stranke le tam, kjer mu to dovoli škof, voditelj klerikalne stranke, prav kakor da ima škof disponirati tudi že glede kandidatov narodne stranke! Še bolj se je pa zvrševalni odbor začudil, izvedši, da še niti gotovo ni, bedeli gosp. Koblar sploh prevzel kak mandat. G. Koblar je namreč na vprašanje, kaj misli storiti, če bi mu škof preporočal kandidovati v mestih in trgih notranjskih in gorenjskih, odgovoril, da tega še ne ve! Narodna

LISTEK.

„Matica Slovenska“.

Zgodovina slovenskega slovstva III. del.

Spisal prof. dr. K. Glaser.

Dela, ki je za vsak kulturni narod velike važnosti, in česar izvršitev je prevzela „Matica Slovenska“ ter jo poverila prof. dru. K. Glaserju, „Zgodovina slovenskega slovstva“, dobili smo letos III., torej predzadnji del. — Ta snopič obsegata Bleiweisovo dobo od 1848.—1870. leta, ki pa ni zavrsena v tem zvezku, temveč bode najbrže tvorila še jeden del zadnjega zvezka, v katerem misli gospod pisatelj obdelati zlasti novejšo — Stritarjevo dobo. Tam bomo tudi menda dobili mnogobrojne opazke in notice, katere nam obljudbla obilica znamenj v letočnjem zvezku.

V „Predgovoru“, obsežajočem 7 stranij, je obrazložil (prof. Glaser) nazore, ki ga vodijo, ko spisuje to knjigo, pa tudi vzroke, vsled katerih se je lotil tega dela, češ, „da mu dajejo povod k temu raznovrstne ocene prvega in drugega zvezka te zgodovine slovenskega slovstva“. — V koliko se mu je to „obrazloženje“ v precej dolgem predgovoru, v katerem govori o raznih predmetih in

marsičem povsem nepotrebnom ter podaje nazadnje še našim politikom miroljubno in slogo priporočujočo lekcijo, posrečilo, o tem ne maram razpravljati na tem mestu, ker se mislim obširnejše baviti s „predgovorem“ v „Ljubljanskem Zvonu“.

Na čelo je pisatelj zopet postavil „Zgodovinski pregled od 1848. do 1870. l.“, kar se mora vsekakor odobravati; samo malo več zvezze bi bilo želeti mej tem zgodovinskim pregledom in našo literaturo. Zato bi ne bilo treba omenjati notranjih, specijelnih dohodkov raznih držav Francije, Nemčije, Rusije ali Italije, ki niso imeli nikakega uplivu na naše slovstvo in deloma tudi ne označujejo tedanjih duševnih smerij. Pač pa bi se lahko natanceneje označili rezultati političnih dogodkov in vodilne ideje, ki so ne posredno uplivale na razvoj literarnega življenja. Drugi oddelek „Pojav slovenskega življa v društvih, zborih, v šolah in v gledališču“ nam slika preporod slovenskega naroda, njegove prve poskuse in napore, da pribori svojemu jeziku veljavu v šolah in javnih uradih, delovanje naših starih rodoljubov ter prve korake društvenega življenja, v katerem tiči tudi kal slovenskega gledališča. Ta del, ki se je g. pisatelju prav lepo posrečil, bo zanimal marsikoga, kateremu tudi slovstvo samo ni mar, ker nam opisuje prve boje in napore

rodoljubnih bojevnikov za kulturni napredok našega naroda.

„Slovnostni pregled“ (III odd.), ki je razdeljen v več pododeljkov: „narodno gospodarstvo“, „pesništvo in pripovedništvo“, „jezikoslovje“, „slovensko slovstvo“, „zemljepis in zgodovina“, „prirodoslovje“, „pravoznanstvo“, „bogoslovje“ in „družba sv. Mohorja“, nam podaja pregledno, žal, le preveč kurzorično in le statistično sliko literarnega delovanja, razdeljenega po gori omenjenih strokah. Za tem pa sledi v IV. oddelku posamezni pisatelji. Opisani so, kakor pravi prof. Glaser sam, „v raznih skupinah po najbolj značilnih osebah in njihovih glasilih“, in sicer: a) dr. Janez Bleiweis s svojimi sotrudniki pri „Novicah“, b) Luka Jeran in sotrudniki „Zgodeje Danice“, c) Anton Martin Slomšek in sotrudniki „Dobtinic“, d) Davorin Trstenjak, d) „Slovenski Glasnik“ in njegov pisatelji. Povsem dosleden v tem razdeljevanju pisatelj ni bil, zakaj v skupino č (Davorin Trstenjak in posvetni pisatelji na Štajerskem) zašli so tudi: Korošca Matija Majar Ziljski in Andrej Einšpieler, Karol Robida iz Kranjske i. dr. Omejiti jeden oddelek na posamezno pokrajino se mi nikakor ne zdi umestno, niti izvedljivo, kar je spozaal g. pisatelj sam. Saj g a je

stranka naj bi ga torej postavila kot kandidata, ne da bi vedela, bodo li g. Koblar vzdržal kandidaturo, izpostavila naj bi se eventualnosti, da g. Koblar v zadnji urri umakne svojo kandidaturo in pusti stranko na cedilu, v katerem slučaju bi bil morda celo mandat notranjskih in gorenjskih mest prešel v klerikalne roke!

V takih razmerah je bilo popolnoma pravilno, da je stranka postavila g. Koblara pred alternativo: ali hočeš biti z nami ali proti nam? Ako hočeš, da te kandiduje narodna stranka, potem se postavi odločno na njeno stališče, podpiši njen program in drži se ga tudi glede škofa, kot zvest pristaš, sicer že moremo več s tobom hoditi.

Nobena stranka na svetu bi ne hotela izročiti zanesljivega mandata možu, kateri neče ali se ne upa biti njen pristaš, in ker gosp. Koblar ni hotel stranki dati nikakega zagotovila, da hoče kandidati na podlagi narodnega programa, so čast in taktični oziri velevali narodni stranki, da je pretrgala vsako zvezo z gosp. Kobljarem, toliko bolj, ker je opravičeno domnevala, da hodi roko v roki z najnovejšo stranko zoper narodno stranko, kar je vse prej nego lojalno.

Državnozborske volitve.

Volitve na Notranjskem. Z ozirom na mnoga vprašanja glede kandidata narodne stranke za mandat notranjskih kmetskih občin smo pooblaščeni naznani, da sta se kot kandidata oglašila dva gospoda. Zviševalni odbor se ni še na nobeno stran odločil, nego je sklenil, postaviti kot kandidata tistega, za katerega se izreče večina narodnih volilnih mož.

* * *

Volitve volilnih mož. „Slovenec“ se drži še vedno stare, že opetovano ožigosane in osmešene taktike, še vedno poroča o zmagači tudi iz tach krajev, kjer je njegova stranka propadla, a če že vseh izvoljenih mož ne more proglašiti za svoje pristaše, jih proglaši vesaj nekaj. Tako pustolovstvo se samo sedi. — Iz Mokronoga se nam brzjavlja: Narodna stranka je zmagala v obeh kurijah. — Iz Drage se nam poroča: V peti kuriji in v volilnem razredu kmetskih občin sta izvoljena po dva zanesljiva narodnjaka in sicer soglasno. — Iz Litije se nam javlja: V Kotredelu so bili v obeh volilnih razredih izvoljeni narodni volilni moži in sicer jednoglasno. Navdušenje je bilo veliko. Klerikalna stranka se volitvo niti udeležiti ni upala.

* * *

Z Dolenjskega se nam piše. V naših mestih žive volilci prav mirno. Ne pozna se skoraj, da bodo volitve. Kakor so že v Metliki meščani pokazali, ko so v tolikem številu s 134 proti 15 klerikalnim glasovom mirno klerikalce deli na stran, tako so storili tudi Novomeščani in tako se zgodi tudi še v drugih naših mestih pri volitvi volilnih mož in potem pri volitvi poslanca za mestne skupine. Toda na deželi imajo volitve vse drugo lice. S prižnico se sliši le upitje o groznih „liberalcih“ in socijalistih. Mirna beseda se ne sliši, mirno, ljubezen kazoče duhovniško lice se ne najde na nobeni lici. V nedeljo zjutraj, pri opravlju ob 10. uri in popoludne je bilo malone povsod isto

prav ta okolnost prisnila k nedosečnosti, da je moral iz drugih ozirov uvrstiti omenjene pisatelje v Trstenjakovo skupino. Pač pa se mora odobravati, da se obdelajo sotrudniki jednega podjetja skupno v jedni skupini, ker je na ta način vsaj nekoliko označena smer njihovega delovanja. Zakaj se ni skupina d) imenovala po glavnem zastopniku? Dobrodošla bi bila tudi razdelitev po značilnejših delih v pripovedovalce cerkvene (nabožne) in posvetne vsebine, pa v pesnike (lirike, epike itd.)

V posameznosti se tukaj ne moremo spuščati. Želeli bi pa vsaj nekoliko markantnejših in značilnejših slik posameznih važnejših pisateljev, kakor so Koseski, Toman i. dr. Slikani so vsi preveč mehanično in medlo, vsi skoro po jedalem kopitu.

S stališča, katero je zavzel g. pisatelj na II strani, predgovora piše: „Prva naloga slovenske zgodovine pa je ta, povedati, kaj so napisali posamezniki“, moramo priznati, da je prof. Glaser častno rešil svojo nalogu! Toda prav temu njegovemu stališču bi se dalo marsikaj ugovarjati in prav to je tisto kočljivo, važno vprašanje, v katerem se je ločila kritika prvih dveh zvezkov Glaserjeve zgodovine od mnenja gospoda pisatelja.

upitje in kapucinca iz Wallensteinovega fabora je videti v tako krasnih eksemplarih, da se naj le igralci dvornega gledališča, ranjki Meissner, ali Schöne pred njimi skrijejo. In ta vaša „nesramna hiša“ v Ljubljani! Že tri nedelje jo naši pridigarji pri vseh cerkevih opravilih mesario! V nekem samostanu morajo učenke vsako uro vstati s sedežev ter moliti za srečne volitve. Kar je pametno na deželi, se ali posmehuje tem pojavom politične strasti, ali pa točno vzdihuje, da to ni več kršanski nauk in da duhovniki niso več pri zavesti. Mej tednom letajo duhovniki od vasi do vasi ter rotijo ljudi. Dekan v Št. Jerniju in njegov kapelan že tri tedne nista mirno spala in jedla in še drugače krotka, mirna narav šmiheškega župnika pri Novem mestu je postala nervozna. Zakaj, zakaj vendar taka gonja, taka razburjenost v duhovnikih, vprašajo možje, vprašajo ženice in tudi otroci? Morebiti je ta razburjenost dobra. Težko se naš kmet privadi, da izvršuje svoje volilne pravice; ti naši „kapucini“ ga bodo privadili jo „izvrševati“ in pride čas, ko bo jel ločiti mej farovškim in svojem gospodarstvom, saj ga že vroča lica njegovih pridigarjev delajo pazljivejšega. Že se norčajojo iz teh kapucinad in kapucinov. Pa če to ne gre na račun onega, kar je kmetovalcu zmiraj sveto bilo, na račun verskega čuta, je vprašanje, ki je že danes labko stavimo!

* * *

Iz Dobrepolj se nam piše: Dne 19. t. m. je bila pri nas volitve volilnih mož. Volitev ni za naše „katoličane“ dobro iztekl. To se pravi, katoličani smo tod vsi, ali patent nimamo vsi, patent imajo le tisti, ki so našli milost pri vodstvu naše kmetijske zadruge in bralnega društva. To vodstvo hoče imeti svoje posebno stranko, tako katoliško, da niti „Sl. Narod“ ne sme v njene prostore. V nedeljo je bila pri nas velika slovesnost. Z leca se je čital pastirski list in populudne je bilo razpostavljeno „Najsvetjejše“ za srečni izid volitev. Ravnost dan je bila v Robu vassilica s petjem in tombo. In naše klerikalno društvo je priredilo izlet v Rob, prav isti dan in ravno ob istem času, ko je bilo doma izpostavljeno „Najsvetjejše“ za srečni izid volitev. Z društvom je šel kot pevovodja tudi kapelan g. Traven. Ni čuda, da je potem s svojo kandidaturo za volilnega moža iz pete kurije — propal! Tudi se nam nepatentiranim katoličanom jako čudno zdi, da so sicer tako klerikalni Robarji, kateri se navadno silno ponašajo s svojo versko gorenostjo, priredili rečeno veselico koj prvo nedeljo po smrti svojega župnika. Vzlic tem „liberalnim“ sredstvom so bili pri volitvi volilnih mož iz voljeni možje, ki imajo srce na pravem mestu in so uneti za bligor ljudstva, če tuli ne trobijo v klerikalni rog.

* * *

Jako zanimiv bodo volilni boji v furlanskih kmetskih občinah. Ondu kandidujeta dva duhovnika drug proti drugemu. Katolička stranka kandiduje dr. Fanduttija, semeniškega profesorja. Doseglja je bila celo, da je bil nadškof prepovedal kandidovati nasprotnemu kandidatu Adamu Zinettiju. Toda njih namen se ni posrečil. Liberalni Italijani so sedaj proglašili Zinettija za svojega kandidata in tudi

Zato mislim, da se je dr. K. Glaser prav po nepotrebni drgail ob pokojnega dra. V. Običaka in mene, očitajoč nama krivično in celo nepliementito kritiko. Gosp. pisatelj je pač videl tam nasprotstvo in zlobnost, kjer sta bila v istini le dober namen in stvarnost, o nasprotstvu pa niti sledu!

Priznati moramo: tudi III. zvezek Glaserjeve zgodovine hrani ogramno veliko bio- in bibliografskega materiala in bo dobro služil kot vir in podlaga literarno historičnim razpravam, bavečim se s posameznimi pisatelji (monografijami) ali celimi strujami. Pripoznati pa moramo tudi vsi, da je imel gospod pisatelj mnogo, mnogo truda in napora z nabiranjem, sestavljanjem in razvrščanjem tega obširnega, po raznih publikacijah in periodičnih listih raztresenega materiala ter smo mu za ta njegov trud prav odkrito in od srca hvaljeni! Hvaležnejši pa mu bodemo še, ako se bo v zadnjem delu postavil na drugo stališče glede naloge literarne zgodovine; saj ga bodeta k temu vabili zanimiva novejša Stritarjeva in najnovejša doba! Potem bomo tem nestrpnjejši in radovednejše pričakovati zvršetek Glaserjevega obširnega dela.

Na Dunaju, dne 18. februarja 1897.

Fr. Vidic.

dosegli, da mu je nadškof dovolil kandidovati. Po Furlaniji pa posebno agitujejo proti njemu, da je Zanetti neki prijazen tudi Slovencem, kar bi bil v očeh Italijanov seveda neodpustljiv greh.

* * *
V Istri se volitev volilnih mož suša nekda še precej ugodno za Slovane. Upanja je kako mnogo, da zmagajo v peti kuriji dr. Liginja. V Pulju je izvoljenih 20 volilnih mož za Liginja.

* * *
V trgu Mürrzuschlag na Štajerskem zmagali so socialisti pri volitvi volilnih mož za peto kurijo s 8 kandidati proti krščanskim socialistom. — V Celju so zmagali socialisti s 13 volilnimi možmi s pomočjo Nemcev. V Radgoni zmagali so liberalci, na Teharjih socialisti demokratje.

* * *
Mladoceneški volilni oklic naglaša, da je češko vprašanje zopet na dnevnu rednico v Avstriji. Slišijo se že tehtni glasovi, da se rešitev tega vprašanja več ne sme odlašati in se morajo zadovoljiti vsaj nekatere češke želje. Tudi obstoji trdna vez med Čehi na Češkem, na Moravskem in v Šleziji in s tem je napravljena podlaga za naredno in državno-pravno skupnost. Smoter mlaoceneške politike je popolna jednakopravnost češčine v vsem javnem življenu in obnovljenje samostojnosti dežel češke krone v okviru avstročeške države. Glede pogodb z Ogersko pravi oklic, da se bodo Čehi najodločneje upirali, da bi se še nadalje obdržale sedanje razmere. Raje bodo glasovali za popolno ločitev Ogerske od Avstrije v gospodarskem oziru, nego bi pa glasovali za pogodbo, s katero se ne bi izboljšale sedanje razmere. Sprava z Nemci bi se lahko izvela, da le poslednji hočejo priznati obema narodoma jednakopravno pravico v nerazdeljeni kraljevini.

* * *
V Toplicah na Češkem bil je bud volilni boj. Voljenih je za peto kurijo 84 socialističnih, 2 liberalnih in 2 krščansko-socijalnih volilnih mož.

* * *
V Bludencu na Predarlškem so zmagali pri volitvah za peto kurijo nemški liberalci z veliko večino volic prizadevanju krščanskih socialistov in socialističnih demokratov.

V Ljubljani, 23. februarja.

Petdesetletnica ogerske ustaje. V ogerski zbornici poslanec je bil poslanec Kossuth predlagal, naj se letos slavi petdesetletnica ogerske ustaje 1848. in 1849. leta. V soboto je zbornica ta predlog odklonila. Zanimivo je pa, kako je ministrski predsednik in ogersko vladno časopisje pobijalo ta predlog. Niso se upali odločno izreči proti njemu, samo umesten se jim ne zdi. „Pester Lloyd“ se celo upa trditi, da se ne more reči, da bi predlog bil naravnost neopravičen. Vidi se, da so vse ogerske stranke jednakovoljne proti Avstriji, samo nekatere malo očitneje to pokažejo, druga pa iz političnih ozirov to še malo prikrivajo. Ti dogodki bi pač morali interpreti oči odločilnim krogom na Dunaju, kam vodi pospeševanje madjarstva.

Pomnoževanje ogerskih Rumunov. Ogerski poslanec Wernes je te dni v zbornici s številkami dokazoval, da se Rimuni na Ogerskem jakomnoža. Opriavoč se na ljudska številjenja do 1821. leta najaj je dokazoval, da so zutne rumunske manjšine celo v krajih, kjer nekdanj še ni bilo nobenega Rumuna. Sveda ta madjarski poslanec z nemškim imenom je iz tega sklepal, da ni res, da bi se Rumuni zatirali na Ogerskem. Sveda v resnici je pa povse drugi vzrok. Znano je, da se noben narod tako počasi ne množi, kakor madjarski. Ko bi se Slovani in Rumuni ne pomadjarovali, bi že davno Madjarov ne bilo v Evropi. Iz številki, katere je navajal omenjeni poslanec, pa Madjari lahko posnamejo, da so preslabi, da bi zatrli druge narodnosti.

Kmetsko vprašanje na Ogerskem. Pri generalni debati o poljedelskem ministerstvu je v ogerski zbornici poslanec se tudi govorilo o tem, kaka nevolja vlada meji ogerskimi poljedelskimi delavci in da to utegne postati nevarno za družbini red. Grof Karolyi je predlagal, naj bi vlada nakuila nekatere grajsčine, jih razdelila in delavcem dajala v najem. Ravno tako naj se na tak način fidejni komisi in posestva mrtve roke naredi dostopna malim ljudem. Govornik se je z vso odločnostjo izrekkel proti vsem izjemnim naredbam proti delavcem. On je proti temu, da bi se dovoljevale premije za izvoz žita. Ta govor je osupnil večino zbornice. Pobijal ga je Stefan Tisza, kateri je tako

postal zagovornik premoženja mrtve roke, kar bi od Tisove klike ne bili pričakovali.

Turčija je nekda sklenila na Kreto odposlati v jedem mesecu 35 vojnih ladij. To se gotovo ne zgoditi. Prav gotovo ni, da bi velevlasti dopustile Turčiji s svojimi ladijami hoditi okrog Krete, poleg tega se je Turkom batiti grškega brodovja, ki je mnogo boljši nego turško. Turške ladije so največ že stare in močno tudi ni izurjeno. V Makedonijo mislijo Turki odposlati 250 batalijonov, da bodo preprečili ustank. V Carigradu so namrač izvedeli, da se Bolzari in Srbi v Makedoniji pripravljajo za ustank. Največja težava, ki ovira Turke v njih gibanju, je ta, da so blagajnice prazne. Da vojake nekoliko potolažijo, da se ne spuntajo, če bi jih bilo treba rabiti, so jim te dni za jeden mesec izplačali plačo, a za dobrega pol leta so jim še vedno na dolgu.

Jezikovna jednakopravnost v Belgiji. Mej Flamanci je silno veika jeza na belgijski senat, ki je zavrgel predlog, da naj bode v Belgiji flamanščina popolnoma jednakopravna s francoščino. Posebno jih jezi, ker so glasovali proti temu predlogu nekateri klerikalni senatorji, ki so izvoljeni s pomočjo flamanških glasov. Začela se je mej Flamanci velika agitacija proti senatu. Nemški listi se potegujejo za Flamance. Mi tudi priznavamo opravičenost flamanških zahtev, a vendar se moramo čuditi, da se Nemci zanjo ogrevajo. Flamanščica še daleč nima take literature kakor češčina ali poljščina, a v Avstriji vendar Nemci vedno trdijo, da ne more tema jezikoma priznati jednakopravnosti z nemščino, ker v kulturnem oziru ž no nista jednakovredna. Mari je flamanščina jednakovredna s francoščino?

Dopisi.

Iz logaškega okraja, 21. februarja. Dovršene so v logaškem okraju volitve volilnih mož za V. skupino in za kmetske občine. Veliko razburjenje in huda gona vladala sta po marsikaterih občinah in župnjah vsled pritiska klerikalne stranke. Marsikateri klerikalec brusil in trgal je podplate po cel dan po vseh — letal od hiše do hiše ter pričanal in prigovarjal ubozememu kmetu, naj se udeleži volitve ter voli z njegovo stranko. Vse se je porabilo v te namene, spovedačica, leca, molitve, da celo Najsvete Še so je izpostavilo za srečen izid volitve. Klerikalcem se je tudi v marsikaterem kraju po srečilo vloviti na svoje ličanice nekaj kalnov in kukavcev. Mej kalini pa ni zastopan samo kmetski stan — kaj še — tudi obrtniki in trgovci — katerim v velenku korist osnujejo vseh voditelji konsumna društva, vjeli so se, kjer so cipe na ljubljanskem barju: v nastavljeni jem mreže. Žalibog, da se še vedno nahajajo taki ljudje — kateri — skoš se jim poreče: „Jutri bodo zopet križali Boga“ — to tudi verjamejo. A vzhic temu se lahko reče, da se je po Notranjskem jelo svitstvo. Zadnji pastirski list avstrijskih škofov pa ni povsed navedil dobrega utisa. Ljudje so, ko se jim je pastirski list čital, kimali z glavami, se posmetovali in zubači cerkev ječe se besedili: „Kaj pa nam prebirajo o teh volitvah po cerkvi, mesto da bi nam pripovedovali kaj o božjih rečeh?“ No, pa vsaj je marsikateri župnik takoj uvidej, da je boljše, ako prenehate s čitanjem pastirskega lista. Tako se je pričelo v neki rovtarski vasi, da je dotični žopek berel pastirski list, dejal: „Pa kaj vam bom te prebiral, saj vas vidim, da tega še razumete ne.“ Pri izprševanju, ko jim je delil listke, opominjal je vsacega posebej, da druga ne sme voliti kot volilnega moža, nego taistega, katerega mu bo on ukazal. Povedal mu jih je vse z imenom. In kaj je dosegel ta gospod? Na dan volitve se je prepiral, koliko somišljenikov ima v svoji župniji in koliko županja pri volilcih. Izvoljeni so bili sami narodni volilni mož — niti on sam ni volilni mož. To je zanj poraz, a za volilce častno! Zopet v drugi župniji je dotični župnik raz leco pastirski list, a na jedenkrat prenehal ter rekel: „Kaj vam bom neki to prebiral, vsaj vidim, da v naši fari ni nobenega moža več!“ In res — na dan volitve izvoljeni so bili samo možje narodne stranke. Bolje pogodil jo je gospod Janez. Ta pa se je podal nedeljo pred volitvami v sosedno faro, sklical tam shod ter zbranemu ljudstvu kako črno risal liberalce, trdeč, da hočejo že zopet povisati uradnikom plače — katero so sedaj itak že previsoke. Ob koncu svoje propovedi pa je rekel: „Možje! Tedaj vi volite z nami — recite: ja! in truma mož mu odgovori. A ker mu to ni bilo dovolj, zaukazal je, da naj dvignejo somišljeniki roke. In res se pokaže nekaj rok. Na to predstavi volilne može rekoč: — Vaša volilna moža sta: Vaš prečastiti gospod župnik N. N. in pa jaz gospod Janez. V svoji lastni veliki župniji pa meče kar s kronami krog sebe, trdeč, da kdor mu dokaže, da je on kaj pritiskal na volilce, izplača mu rad takoj 2000 kron. Mož mora biti tako bogat na kronah, kajti vsak otrok mu lahko dokaže, da ima on za vsako volitev vedno pripravljene barvane, z imeni volilnih mož tiskane listke, katere sam zmosi po hišah ter pri tej priliki pritiska na ljud-

stvo. Lahko se širokoščino obeta 200 kron, a vprašanje je, kdo jih bo plačal? Vsaj se poznamo, gospod Janez! V respici, vsakovrstna sredstva uporabljajo, da bi le našega ubozega kmeta vzdržali v temi in nevednosti. Kolik trn v peti jim je ljudska šola in pa zavedno naša narodno učiteljstvo, katero vzgojuje izročeno mu mladino v verskem, dinstičnem, zraven pa v pravem narodnem duhu. Ako ni učitelj starodobni mežnar (kar jih je še nekaj — žalibog) in ne trobi s svojim župnikom in kaplanom v jeden rog — ožigosa ga na leci ali pa še celo izpred oltarja. Tako se je pričelo tudi v neki vasi na Notranjskem, kjer se je dotični župnik, bravši pastirski list skopal še na ondotega uzornega, vsega spoštovanja vrednega nadučitelja, ter dejal: „Ja, ja, taka je dandanes naša šola, — kar jest dopoladne v šoli sezidam, to mi populudne učitelj vse podere.“ — Ta gospod, dasiravno že precej star, še do danes ne ve, da ima ljudska šola vse svoje knjige spisane in sestavljene na podlagi sv. katarske vere. Vprašati se ga le more: Kaj pa Kopanj, Črni vrh nad Idrijo, Leskovec. Ali morda trsha Še kaj fakt? Naj li ljudski učitelj spoštuje in ceni tačega sotradnika v svoji šoli? Ako bodo župniki in verski učitelji na tak način sknali izpodkopavati ljudskemu učitelju njegovo stalnico, jemati mu pred ljudstvom in izročeno mu mladino ugled in zaupanje — potem je treba, da se tudi slovensko učiteljstvo tesno oklene drug drugač ter pogumno dela proti vsem nakanam in naprom nastretnikov, posebno sedaj, ko je tudi neučeno ministerstvo uvidelo, da je učiteljstvo jako važen faktor, s katerim je treba računati ter izdalo zadnji valjavači ukaz, zadevajoč volitve in učiteljstvo. Ako bodo narodno učiteljstvo tudi zunaj šole s svojo preprivevalno in odkritosčeno besedo priprosto ljudstvo bodrilo, napeljavalo k izomiki in napredku, potem bodo ugasača skoraj ta kuga, katera se še klati po nekaterih krajih naše lepe domovine in narod slovenski gledat bodo jedenkrat s ponosom na svoj napredek in tudi svoje — učiteljstvo

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 23. februarja.

— (Trgovska in obrtniška zbornica) imela bo v sredo dne 24. februarja t. i. ob 2. uri po polnne v magistratni dvorani javno sejo. Dnevnih red: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Naznanila predsedstva. 3. Poročilo o zavrnjenih dopolnilih volitvah. 4. Volitev zborničnega predsedstva za leto 1897. 5. Poročilo o prošnji vodstva obrne strokovne šole v Kočevji, da bi bila to opravičeno izdajati sposobnostna spričevala za izvirske obrte. 6. Poročilo o prošnji trgovcev v Ložu za premembro določil o nedeljskem počitku. 7. Poročilo o dopisu c. kr. deželne vlade, ki vpraša zbornico, če bo podpirala strokovno šolo v Kočevji, tudi če se ta podrlavi. 8. Poročilo o prošnji cerkvenega predstojništva v Bučki za povisjanje sejmskih pristojbinskih tarif za ondotne semnje. 9. Poročilo o dopisu mestnega magistrata ljubljanskega glede uvratitev mehanikarjev v zadnugo kovinskih obrtov. 10. Volitev zastopnika v odbor obrne nadaljevanje šole v Kamniku. 11. Poročilo o prošnji za podelitev do pustila za ustanovitev zavarovalce pisarn v Ljubljani. 12. Poročilo o prošnji učencev in učenk na c. kr. strokovnih šolah v Ljubljani za podelitev ustanov. 13. Poročilo o dopisu c. kr. dež. vlade glede nekega delavskega in mezdnega prepira. 14. Poročilo o povabilu ebčinskega sveta celovškega k shodu glede druge železniške zvezze s Trstom.

— (Anton vitez Laschan †.) Včeraj je umrzel zadnji nemški župan ljubljanski, gospod Anton vitez Laschan Moorland, rojen leta 1811. v Metliki. Pokojnik je bil dolgo vrsto let političen uradnik na Kranjskem, l. 1848. je bil je bil poslanec v Frankfurtskem parlamentu, kot upokojeni vladai svetnik pa član ljubljanskega odbora sveta in v letih 1874. do 1882. župan stolnega mesta. Pokojnik je bil častni meščan ljubljanski, vitez reda šlezke krone in Franc-Jožefovega reda. Nej v miru počiva!

— (Repertoar slovenskega gledališča.) Danes se boda pella opera „Trubadur“, v četrtek boda premijera operete „Lepa Helena“, v soboto pa se boda ponavljala „Lepa Helena“ in sicer na korist naše izborne subrate gospodične Polakov.

— (Poročil) se je g. Josip Gruden, c. kr. poštni asistent z gdž. Ivanko Polajnarjevo iz Sore. Čestitamo!

— (Velika Sokolska maskarada.) Kakor vsako leto, tako boda gotovo tudi letos Sokolska maskarada jedna najlepših in najživahnejših predpustnih veselic. Pomnoženi odbor se resno trudi, da se boda maskarade udeležijo tudi večje število skupin, posebno tachib, ki bodo obudile mnogo smeha. Po poluncih in sicer ob 1. uri priredil se boda veliki sprevod prerano umrlega priljubega in predraztega klativiteza Pusta pl. Kurenta, kateri je posebno to predpustno dobo hudo razsajal v „Na-

rodom domu“, kjer tudi izdiha svoj nemirni duh. Sprevd pomikal se boda iz gornjih prostorov po „stopniških ulicah“ na „galerijski trg“ in ed tam na „Sokolski trg“ kjer se „zadnji ostanki“ polože v posabno ravel. Izvirni ljubljanski Kurentov „žaliljčki konj“, takozvana „Brna“, se je že našel in se tudi udeleži sprevoda; da boda znal pravilno stopati, ker je po dolgem odmoru že pozabil in tudi nekoliko zdivjal, ga na novo pripravlja in „dresira“ veliki mojster Čancb. Vse drugo javljajo „parte“, katere se razdele vsem sorodnikom, prijateljem in častilcem. Vabilo na Sokolovo maskerado se že razpošiljajo po običajnem imenu. Kdor bi slučajno ne prejel vabila, pa bi tudi rad udeležil se maskeradne veselice, blagovoli se oglasti pri odboru „Sokola“ pismeno ali pa ustmeno, kjer boda dobil potem na ime gaseče se vabilo. Sploh se javno razglaša, da je vstopnice moči dobiti jedino le proti izkazu na ime glasečega se vabilo, ker se niti pri predprodaji, niti na večer vršča se maskerada pri blagajnici vstopnica ne boda izročila, ako dotičnik ne pokaže poslanega mu vabila.

— (Slovensko brašno društvo v Kranju) priredi v svojih prostorih v nedeljo dne 28. februarja maskarado. Začetek ob polu 9. uri z včer. Ustopnica: Članom 20 kr., nečlanom 40 kr. za osebo; nekostumovani, izvzemši gardedame, plačajo 20 kr. globe. Ustop dovoljen je le z ustopnico, ki se dobri pred veselico pri društvenem odborniku g. G. Erženu, na vaseljščini večer pa pri blagajni. Maskam priporoča se, da si ustopnica preskrbe že prej, če se hočejo pri ustopu izogniti demaskovanju pred jednim odbornikom.

— (Iz Zagorja ob Savi) se nam piše: Plesni venček z igro in petjem, katerega je priredil „Zagorski Sokol“ v nedeljo dne 21. t. m., pokazal je, da se v Zagorju lahko kaj storiti, treba je le dobre volje, požrtvovalost in vztrajnost. Igra „Davčet“, ki so jo igrali gospici Poljškova in g. Bedura, Poljšak, Taufar in Ravnhar, ugašala je občinstvu. Igrali so vse prav dobro, zlasti pa gospica Poljškova, dasi je prvikrat nastopila. O petju, katero čazd. jur. gosp. Sterle iz prijaznosti šele komaj pol leta podučuje, izreklo se je vse poohvalno. Da da tudi ples ni zaostal, to je po sebi umetno. Počastili so nas gostje iz Ljubljane, Litija in Tebovelj Skratka, bilo je prav prijetno, in vsem, ki so kaj pripomogli, srčna hvala.

— (Goriški deželni zbor) Vsled izstopa slovenskih poslancev je postal dež zbor nesklepjen in ker se slovenski poslanci niso hoteli vrneti, je vlada včeraj zaključila deželnozborsko zasedanje.

— (Kapitulacija tržaških konservativcev) Navzlic Reineltovim tisočakom in Raudinijevemu pritisku so tržaški konservativci pri občinskih volitvah v III. razredu popolnoma pogoreli, tako, da se v I razredu niti ne upsoj, postaviti kandidatov. Posledica tega je, da boda občinski svet popolnoma v progresovskih rokah. S tem je konservativna stranka izginila iz javnega življenja in v Trstu si bodo ateli odslej nasproti le dve stranki: izedenoveci in Slovenci.

— (Odlikovanje) Podpredsednik najvišjega računišča grof Anton Pace je imenovan tajnim svetnikom.

Brzojavke.

Vipava 23. februarja. Narodna stranka je zmagala v Podkraju in Planini.

Zagorje ob Savi, 23. februarja. Pri današnji volitvi volilnih mož v kmetskih občinah je zmagala narodna stranka proti socialistom. Klerikalci se volitve niso udeležili.

Dunaj 23. februarja. Cesar je delavcu v predilnici v Ajdovščini Antonu Repiču podelil srebrni zasluzni križec.

Dunaj 23. februarja. Cesarjevo potovanje na Cap Martin se je zopet preložilo in sicer na pondeljek.

Dunaj 23. februarja. Ministrski predsednik grof Badeni se je v imenu vlade zahvalil s posebnim pismom baronu Chlumeckemu za njegovo delovanje kot predsednik poslanske zbornice.

Inomost 23. februarja. Včeraj je bil v mnogih krajih potres.

Atene 23. februarja. 5000 ustašev naskakuje Heraklejon, 2000 ustašev pa Kanders. Avstrijska oklopniča „Štefanija“ je s tremi torpedovkami prišla v Kanejo.

Kaneja 23. februarja. Ustaši se približujejo mestu. Mornarji nemških ladij čuvajo poslopje nemškega konzula.

Pariz 23. februarja. Nocoj je bila velika demonstracija za Grško. Udeležilo se je je nad 4000 oseb.

